

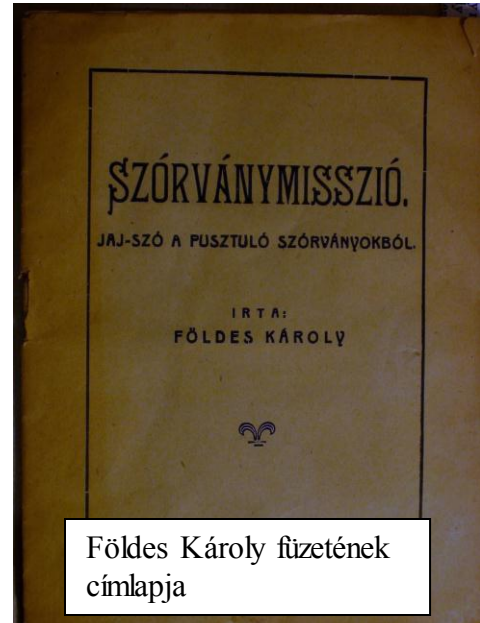
Földes Károly lévita lelkész élete és szolgálata

Édesapánk, néhai Földes Károly Mérában született 1891. november 14-én, Kolozs megyében. Iskoláit már Budapesten kezdi, mert apját közben Újpestre helyezik iskolaigazgatónak. Itt szerzi meg tanári diplomáját is. Tanítói képesítését Kolozsvárt szerzetesi meg vele az édesapja, hogy megismerje az erdélyi sorsot. Az első világháborúba 1914-ben vonul be, és csak 1921-ben kerül haza az orosz hadifogságból, immár Romániába. A háború alatt apját elvesztette, édesanyja hazaköltözik Szucságba, Kolozsvár mellé. 1922 okt. 22-én megnősül, elveszi Nagy Mária postamesternőt, Mikeszászán esküsznek. A román állami esküt nem teszi le, ezért mint tanár nem taníthat. Lévita lelkészi képesítést 1923-ban nyer. Rövid ideig Sárvasáron, Bánffyhunad szomszédságában szolgál, majd Teremiújfaluban („Murokország”).

Végül a Mezőségen vállal szórványgondozást 1927-től 1940-ig. Az anyaegyház akkor Mezőújlak (Delureni), leányegyház Septér, szórványai: Lompért, Szentmihálytelke, Budatelke, Kecsed, Vizolya, Nagycég, Kiscég. 1934-ben megírja a *Szórványmisszió* c. kis füzetét, alcíme: *Jajszó a pusztuló szórványokból*. Könyvét több nyelvre lefordítják, és a jövedelme alapul szolgál három kis templom felépítéséhez. Sorra prédikál Erdély városaiban, és a kapott adományokat szintén a templomok építésére fordítja. Mezőújlakon páratlan buzgósággal parókiát is sikerült építtetni, amelynek munkálatain a teológusok közül többen is segédkeztek.

A mezőszégi templomok építése kezdetén az építkezési engedély kérvényét személyesen vitte fel a püspökségre. Sokszor mesélte nekünk szomorúan, hogy az egyházkerület vezetői megkérdezték, mi a fedezete a szórványokban építtetni akaró templomokra. Ő bizakodva azt felelte, „az imádság”. Erre azt felelték, hogy az imádság nem fedezet. Édesapánk Isten segítségével megmutatta, hogy neki volt igaza. Építkezései közben is próbálták kedvét szegni a felettesei. Édesapánk évekig napszámoskodott a munkálatoknál, és a mezőújlaki templom padjait és a szószéket egy nagyon öreg asztalos segítségével saját kezűleg készítette ajándékba. Eredetileg négy templomot szeretett volna építtetni a szórványokon. Azokban a falvakban, ahol nem volt nagy partónus, sikerült is: Septéren, Budatelkén, és Nagycégen, 1938-ban. De Cégen a padok, és a szószék beszerzése már végleg elmaradt.

A negyedik helyen a földbirtokos ajánlotta fel a faanyagot az építkezéshez, gondolva, hogy ebből úgysem lesz semmi. Tavasszal disznóólakat csináltatott a gerendákból. Amikor

apánk elment, hogy megkezdjék a munkálatokat, és látta, hogy mi történt, úgy elkeseredett, hogy ott nem is építkezett.

Nagyon nehéz volt ezeket a falvakat az úttalan utakon megközelíteni, a feneketlen sár miatt, ráadásul a nagy távolságok miatt is, lóháton vagy gyalog lehetett leginkább ezekbe kijutni. Septéren amikor építkezett, oda gyakran elvitt, mert az csak 5 km volt, egy hegyen mentünk keresztül gyalog. Én gyermeklány voltam abban az időben, távolabb nem vitt soha magával, csak odáig. Itt is volt egy kis birtokos a többiek között, aki ígért egy darab földet édesapámnak használatra. Tavaszra megbánta, és bevetette kukoricával. Estefelére varjúsereg lepte el a rosszul elboronált földeket, és kiszedték a fedetlen szemeket. Édesapánk csak későbbben értesült a dolgokról, de a birtokos mégis őt hibáztatta, mondván: „az ördöggel cimborál”, hogy őt tönkretégye. Apám csak sajnálni tudta butaságáért. Sokat ártottak népünknek, majdnem minden faluban uraságaink. Tisztelet a kivételnek!

Csoportkép a megemlékező
lelkészekkel

Ünnepekkor mindig körbelátogatta a hozzá tartozó falvakat. Egy ilyen körutazás alkalmával 90–100 km távolságot is megtett, ami nagyon kimerítő volt. Annál is inkább, mert mindenkivel személyesen próbált elbeszélgetni. Például karácsony nagyhetében elindult és csak újév után került haza. Ilyenkor a hívek szánon vitték egyik faluból a másikba, istentisztelet után éjszakába nyúló beszélgetéseket tartott, ahol éppen megszállt éjszakára annál a háznál. Bízatta őket, és tanácsokkal látta el. Volt olyan, hogy az úrvacsoraosztás hétköznapra esett, nem számított, nekik úgy is ünnep volt, ha a papjukat látták.

Édesapánk a mezőújlaki több száz éves templom lebontásánál és felépítésénél, mint kőművesmestert, egy nagyon jó mestert alkalmazott, de az nagyon részeges volt. Feleskette, hogy amíg a munkálatok tartanak, nem fog inni. Ez a mester olcsóbban vállalta, mint más. Édesapánk bízott a mesterben és nem csalódott, egy pár lelkes atyafival lebontották a romokat. Lehetett az az egyik legrégebb erdélyi templomunk is. Minden kőanyagot felhasználták az új templomhoz. A még épen maradt kőoszlopfejeket és minden faragott díszkővet beépítettek az új templomba, láthatóan. Már majdnem kész volt a templom, és egy reggel nem jött munkába a mester. Édesapánk elküldött minket, hogy hívjuk már dolgozni. Hát azt láttuk, hogy egy tányérból kanalaz valami léfélét, sűrűn beaprítva kenyérral, és felállni már nem tudott. A felesége mondta, hogy sósborszeszt hozatott sok üveggel, és azt eszi, mivel megfogadta, hogy nem iszik, de már nem bírta tovább szesz nélkül. Azért szigorú ellenőrzéssel befejezte a templomot becsülettel. Ennek a templomnak a tervét Debreczeni László készítette díjtalanul. Aztán valahogy nagy nehezen elkészültek a templomok, a szentelésre édesapám sok külföldi és belföldi adakozó vendéget hívott. Az ünnepi beszédet Vásárhelyi János püspök úr végezte 1939 nyarán.

Ilonka néni, Földes
Károly lánya emlékezik

Édesapánk szolgálati módszerei különösek voltak. Pl.: a konfirmandusokat 2–3 hétre az anyaegyházközségbe hozatta. Minden faluból elindult egy szekér a gyermekekkel, ágyneművel, természetbeli élelemmel és ruhaneművel. A fiúkat a szénapadláson és a lányokat a nyárikonyhában helyezték el. Édesanyánk főzött mindnyájunkra. Édesapánk pedig megkezdte az oktatást: bibliai történeteket tanított hallás után, ábécét, énekeket, imádságokat. Egy pár konfirmációi kérdést is megtanított, és a tízparancsolat megtanulását is szigorúan vette. Esténként vacsora után a magyar történelem nagyjait mesélgette nekik. A konfirmálásra a szülők is megérkeztek szekereken, és az ünnepség után hazavitték a lelkiileg megerősített gyermekeket. Mivel kevés gyermek volt, nem minden évben volt előkészítés. Az úrvacsoraosztások is rendkívüli módon történtek. Édesapánk elindult például virágvasárnap előtti szombaton, hogy virágvasárnapján két falu népének úrvacsorát oszthasson. A nagyhetet családlátogatásokkal, presbiteri gyűlésekkel, ügyes bajos dolgok elrendezésével töltötte. Nagypénteken ismét két kis gyülekezetnek osztott úrvacsorát. Húsvét első napján reggel ismét két egymáshoz közel levő falu református népének hirdette a feltámadást. Második napjára pedig hazakerült, és itthon osztott úrvacsorát. Délután átment a leányközösségbe.

Az anyaegyház tagjai egy pár kurtanemes családból álltak, akik nem vállalták a harangozói munkát. Édesapánk ezért két leánytestvért fogadott harangozónak. Új lakást épített nekik, ezek is elrománosodott jobbágy gyermekek voltak, és nincstelenek, de a lakás vonzotta őket.

Édesapánk, a szórványok és a mi családunk sorsát is az 1940-es változások után teljesen átalakították. 1940-ben el kellett menekülnünk, kényszerítettek rá, és a szórványok is árván maradtak. Lehet, hogy a menekülésünk nem következik be, ha úgy marad minden, ahogy a Bécsi döntésről szóló rádióhír bement, és nem bolydítják fel a népeket még jobban, mint ahogy voltak azokban a falvakban, ahol a határvonalat meghúzták. Az észak-erdélyi és dél-erdélyi határmegállapító bizottságnak volt egy tagja, akinek 200 – 250 hold földre volt kilátása a nagynénjei után, és ezért Mezőújlakot elcseréltette Septérrel (itt volt az a bizonyos leendő örökség). De a Jóisten dolgai kifürkészhetetlenek, mert a tiszt úr nénikéi a magyar idő (4 év) alatt nem haltak meg, és utána már nem jöhetett örökölni Romániába ez a magyar bizottsági tag. Édesapánkat az állami bizottsági hatóságok is sokat piszkálták, de Isten segítségével 13 évig azért mégiscsak itt munkálkodott.

Az anyaegyház tehát Dél-Erdélybe került, minket pedig a román katonák fegyveresen üldöztek ki a faluból. Kolozsvárra mentünk, és Édesapánk ott tanároskodott. Később az EMKE miniszteri megbízottjának nevezik ki. Ha szükség volt, papi szolgálatot is végzett. Észak-Erdély majdnem minden falujában megfordult a magyarság ügyeit rendezte. Havonta személyesen számolt be a minisztériumban az erdélyi dolgokról. A Déda-szeretfalvi

Földes Károly családja szatmárnémeti sír mellett

Földes Károly sírja a szatmárnémeti temetőben

összekötő vasútvonal építésének munkálatait ellenőrizte. Az állomásépületek benépesítésével határozott tervei voltak. De a négy év igen rövid idő, hogy munkája beérhetett volna. Az odahelyezett népes vasutas családok meggyökerezhetek volna, és gyermekeik beházasodva erősíteni tudták volna a szórványban élőket. Földes Károly idővel az erdélyi szabadegyetemet is szervezi, előadókkal tárgyal. 1943-ban Szatmárra helyezik, mint népművelési titkárt, de mire megismeri a falvak kultúrvezetőit személyesen, és kedve szerint beindíthatná a kultúra gépezetét, megjött a változás. Utána az irodát titkárával átküldik az anyaországba, de ő nem menekül Erdély földjéről. Szatmáron tanároskodik nyugdíjazásig.

A magyarság összefogása érdekében újságszerkesztést is vállal a szocialista demokrata pártnál. Előadásokat tart, és nem engedi az ismerőseit a reménytelenségbe süllyedni. Mind nyugdíjast, püspöki megbízással ismét szórványgondozással bízzák meg veje, Kabay István szórvényaiban: Bikszádon és Avasfelsőfaluban. Nagy áldozatok árán még templomot is renováltat 1957-ben Avasfelsőfalun, ahol 1954–1957 között dolgozik. Az öregek most is szeretettel beszélnek róla, és lelkesítő beszédeit emlegetik. Ez a tevékenysége ismét sokakban rossz vért szült, és meghurcoltatást, majd börtönt szenved.

Több mint két évet töltött Bukarestben, Zsiláván, és más börtönökben. Kivizsgálása idején Mezőújlakra is küldtek egy politikai megbízottat, hogy érdeklődjön ottani tevékenysége után. Mivel azon a vidéken az első faiskolát ő létesítette, és elterjesztette a nemes gyümölcsöket a falvakban, elismerése fejében a kiküldött hozott neki egy pár almát a börtönbe. Úgy mondta neki: egyék egy párat a saját fája gyümölcséből. Édesapánk mesélte, hogy egy kora tavaszon meglopták az oltványos kertjét, szekérral vitték el a csemetéket. De a Jóisten soha sem hagyta bajban. Ez alkalommal is azon a helyen, ahol a szekérral rakták a faárukat, lecsúszva egy gödörben talált egy bugyellárist 500 lejrel, és valamennyi banival. A tolvaj akaratlanul is fizetett.

A börtönből való hazakerülése 1960-ban volt, utána visszavonultan élt családja körében, gyengélkedve a sok megpróbáltatás után, és feleségét, Édesanyánkat ápolva. 1968. január 9-én, 77 éves korában halt meg. a szatmárnémeti református temetőbe temették el, szeretett felesége, Édesanyánk mellé. Sírjánál a feltámadás igéjét, dr. Fábian György egyházkerületi generális direktor, és Telegdy József esperes hirdették. Példátlan lelki és testi erővel bíró szüleinket örökké gyászolni fogjuk, fiuk Károly, és lányuk Ilonka. Halála alkalmából egy román tanító azt mondta, hogy egy igaz ember távozott körünkből.

Szerintünk Isten segítségével és édesanyánk hűségese gondviselése nélkül, apánk nem tudta volna ezt a rengeteg, emberileg szinte lehetetlen munkát elvégezni. Az ő mezőszéki szolgálata példa volt az utána következő lelkésznevezések, de példa lehet a mai fiatal szolgatársak előtt is a változó és modern világban.

A szatmárnémeti református templom

Özv. Kabay Istvánné Földes Ilonka és ifj. Földes Károly

Megjelent a *Levél. Ünnepi üzenet az Erdélyben és Kárpátokon kívül szétszórtságban élő magyar keresztyének számára* című időszaki kiadványunk 2008. Advent-Karácsonyi számában. p. 4-8